

Dato: 15. desember 2015

Til alle landets kommuner
ved ordfører og rådmann

Rekruttering og etablering av fosterhjem for enslige mindreårige flyktninger. Behov for en langsiktig satsning knyttet til bosetting

Med bakgrunn i høye ankomster av flyktninger til Norge og at mange barn kommer alene, er behovet for å rekruttere fosterhjem i tiden fremover svært viktig. Det anslås at 4400 enslige mindreårige skal bosettes i 2016, hvorav ca. 900 er under 15 år. Mange av disse barna vil ha behov for å flytte til et fosterhjem når de skal bosettes i en kommune.

I Norge bor i dag over 11.000 barn og unge i fosterhjem. Det har over flere år vært ventetid på å skaffe egnede fosterhjem til barn og ungdom, og derfor har det vært et sterkt nasjonalt fokus på å rekruttere flere fosterhjem. Kommunene er sentrale samarbeidspartnere for Bufdir og Bufetat i dette arbeidet, som har båret frukter. I 2014 rekrutterte vi 1366 fosterhjem, og ved utgangen av oktober i år var det allerede rekruttert 1118 fosterhjem.

Kommunene og barnevernet har et ansvar for enslige mindreårige flyktninger, både i asylsøkerfasen og når de bosettes, jf. brev utsendt fra Bufdir, Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet 30.10.15. I dette brevet ønsker vi å sette søkelys på hvordan kommunene kan bidra i det videre bosettingsarbeidet, særlig med tanke på rekruttering og etablering av fosterhjem, enten egeninitiert eller gjennom nasjonal rekruttering.

Bufdir og IMDi har sammen med kommunene et særskilt ansvar for å sikre kvalitet i bosettingsarbeidet. Under vil vi peke på mulighetene og støtten kommunene gis når det etableres fosterhjem i deres kommune og/eller når kommunene påtar seg bosettingsansvar.

Anbefaling om ansvar for barna som skal bo i fosterhjem

Bufdir anbefaler at bosettingskommune og kommunen fosterhjemmet ligger i er den samme. Dette fordi det er bosettingskommunen (kommunene som fatter vedtak om å bosette enslige mindreårige) som vil motta alle tilskudd, inkludert å kunne søke refusjon for barnevernutgifter. I et integreringsperspektiv vil det for barnet på sikt være hensiktsmessig å kunne etablere nettverk og relasjoner i den kommunen som har et definert ansvar overfor den enkelte. I noen tilfeller vil kommunen kunne motta tilskudd også etter at barneverntiltaket opphører, og hensynet til stabilitet i omsorgs- og nærmiljø kan tilsi at det er fordeler ved at ungdommen har tilhørighet til bosettingskommunen allerede. Fosterhjems kommuner vil ikke lenger ha noe ansvar for ungdommen når fosterhjemsvedtaket opphører, og det kan være en risiko for at ungdommen ved behov for mer bistand og støtte på sin vei inn i voksenlivet, ikke får den nødvendige hjelpen fra fosterhjems kommunen.

Mulighetene for å bygge nettverk og sikre stabilitet kan bli bedre ved at fosterhjemmet ligger i kommunen som også har bosettingsansvaret, og det vil være mindre byråkrati knyttet til å sikre ungdommen støtte og hjelp ved behov.

Det er to måter en kommune kan påta seg bosettingsansvar for enslige mindreårige flyktninger på:

1. kommunen kan fatte vedtak om å ta imot og bosette et visst antall innenfor et budsjettår
2. kommunen kan fatte vedtak om bosetting av konkrete barn på bakgrunn av at det er rekruttert et egnet fosterhjem i kommunen

Det er mulig for kommuner med bosettingsvedtak å påta seg ansvaret for barnet når fosterhjemmet ligger i en annen kommune. I slike tilfelle må det inngås avtale mellom de aktuelle kommunene vedrørende ansvar og økonomi. Se vedlegg vedrørende økonomi for en nærmere beskrivelse av fremgangsmåte for utbetaling av tilskudd i disse tilfellene.

Uansett hvordan vedtak om bosetting gjøres, og eventuelle avtaler mellom kommuner om ansvar for fosterhjemmet, så vil integreringstilskudd (kr. 184.000 i 2016-tall), særskilt tilskudd for enslige mindreårige (kr. 207.000 i 2016-tall) og for 2106

ekstratilskudd for enslige mindreårige (kr. 100.000) tilfalle bosettingskommunen. Se vedlegg for oppgaver og økonomi knyttet til drift av fosterhjem.

Dagens situasjon for barn på flukt som kommer til Norge

Pr. i dag er det mange barn i omsorgssentre som venter på å kunne flytte til et fosterhjem. Dette er uheldig, særlig for de yngste barna. Bufdir vurderer at denne barnegruppen må prioriteres av myndighetene og kommunene.

Pr. i dag oppholder 130 barn, som har fått innvilget oppholdstillatelse, seg i omsorgssentre rundt i landet. Noen av dem har fått tildelt en bosettingskommune og flytter i løpet av relativt kort tid, men mange barn venter på å få tildelt kommune. Den felles innsatsen for å finne kommuner og hjem til disse barna viktig. Videre er det svært viktig for barna å ta fatt på sitt nye liv i Norge, og uheldig å måtte vente unødvendig lenge i påvente av å få en kommune å flytte til. Se <http://www.imdi.no/no/Bosetting/> for ytterligere informasjon om bosetting.

Enslige mindreårige under 15 år

Ved bosetting av enslige mindreårige er det kommunen som skal foreta en vurdering av den enkeltes behov og på den bakgrunn tilby egnet botiltak. Kommunen har ansvar for omsorgen uavhengig av type botiltak og det er kommunen som bestemmer hva slags oppfølging den enslige mindreårige skal få i kommunen. I løpet av den perioden barnet oppholder seg på et omsorgssenter kartlegges og vurderes behovene for oppfølging. Ca. 80 % av alle enslige mindreårige flytter til et bofellesskap, og ca. 20 % flytter til et fosterhjem, enten hos slektninger eller til et ordinært fosterhjem.

Med bakgrunn i den erfaringen vi i dag har med enslige flyktninger under 15 år, vurderes det som sannsynlig at langt flere enn 20 % av barna ville hatt best utbytte av å vokse opp i et fosterhjem. Bufetat har på bakgrunn av dette økt innsatsen på å rekruttere flere fosterhjem til denne barnegruppen.

Pr. 2.tertial 2015 var det 37 kommuner som hadde fattet vedtak om å bosette enslige mindreårige under 15 år. Fosterhjem for denne gruppen kan imidlertid finnes i alle kommuner.

Enslige mindreårige mellom 15-18 år

Også ved bosetting av enslige mindreårige over 15 år er det kommunen som skal foreta en vurdering av den enkeltes behov og på den bakgrunn tilby egnet botiltak. Kommunen har ansvar for omsorgen uavhengig av type botiltak. Det er relativt sjelden at fosterhjem vurderes å være behovet eller det best egnede tiltaket for denne gruppen, men det kan forekomme. Det er de alminnelige reglene i barnevernloven om fosterhjems plassering som gjelder også for denne gruppen.

Rekruttering av fosterhjem - oppfølgingsansvar

Bufetat har, i samarbeid med kommunene, ansvar for å rekruttere fosterhjem. Fosterhjem kan rekrutteres gjennom slekt og familie, kommunen, fosterhjemtjenesten eller private aktører. Uavhengig av hvem som rekrutterer og hvem som rekrutteres, så må kommunen fosterhjemmet ligger i godkjenne fosterhjemmet for det enkelte barnet. Når det gjelder enslige mindreårige som flytter i fosterhjem, så vil kommunen fosterhjemmet ligger i også i utgangspunktet ha rollen som omsorgskommune (den kommune som har det daglige omsorgsansvaret og oppfølgingsansvaret for barnet), i tillegg til å ha tilsynsansvaret.

Før barn under 15 år skal bosettes i en kommune foretar omsorgssenteret en kartlegging av barnets behov med tanke på bosetting i en kommune. Omsorgssenteret kan på bakgrunn av kartleggingen anbefale at barnet skal flytte i (evt. et konkret) fosterhjem. Bufetat anbefaler da at det søkes etter fosterhjem som egner seg for barnet. Dersom Bufetats regioner finner et egnet fosterhjem til barnet kan det være avgjørende for hvor i landet barnet bør bo. Kommunen der fosterhjemmet ligger anbefales i så tilfelle som bosettingskommune for barnet.

Dersom kommunen der fosterhjemmet ligger påtar seg å bosette barnet, må barneverntjenesten foreta en selvstendig vurdering av om barnet har behov for fosterhjem, etter reglene i barnevernloven kapittel fire. Bufetat kan ikke instruere eller pålegge kommunene å treffe vedtak om plassering i fosterhjem.

Bufdir og IMDi ser at det er utfordringer knyttet til at fosterhjem til denne gruppen barn ligger i kommuner som i utgangspunktet ikke har vedtak om å bosette enslige mindreårige under 15 år. Vi anmoder derfor alle kommuner til å vurdere på nytt om de likevel kan ta ansvar for enslige mindreårige dersom det finnes egnede fosterhjem i egen

kommune til konkrete barn, og ta ansvar for oppfølgingen av barna og disse fosterhjemmene.

Blant de 37 kommunene som allerede har tatt imot og bosatt enslige mindreårige, er det mye erfaring og kompetanse om denne barnegruppen. IMDi og Bufdir vil legge til rette for at erfarne kommuner og bosettingsrådgivere i Bufetats regioner vil kunne bistå kommuner slik at de får den nødvendige kompetanse og oppfølging.

Vedlagt følger oversikt over oppgaver og økonomi knyttet til enslige mindreårige og fosterhjem.

Forespørsel til kommunen

Det haster med å få bosatt de enslige mindreårige barna som venter på å begynne på livet sitt her i Norge. Vi ber derfor om at din kommune vurderer denne henvendelsen raskt:

Vi ønsker svar på om din kommune stiller seg positiv til å ta ansvar for en enslige mindreårige som kan bo i fosterhjem i din kommune.

Svaret kan sendes IMDi i forbindelse med kommunens svar på IMDis anmodning om bosetting av flyktninger, hvor svarfrist er 31. desember.

Dersom kommunen har spørsmål knyttet til dette oppfordres kommunen til å ta kontakt med enten IMDis regionkontor <http://www.imdi.no/no/Stottemeny/Kontakt/>, som over eller med Bufetats regionkontorer ved bosettingsrådgiver http://www.bufdir.no/Kontakt/Bufetat_regionkontorer/

Hilsen

Geir Barvik
Direktør IMDi

og

Mari Trommald
Direktør Bufdir